

1 Hebrejská slovesa**(11 bodů)**

Úlohu vytvořila Kristýna Tomšů.

Úkol 1: 3 skupiny slov:

- a) *základní tvar* – nese danou vlastnost, chová se nějak; např. *gadol, zo-cher*
- b) *kauzativum* – způsobit aby někdo/něco mělo danou vlastnost, udělat nějakým; např. *malbiš, makchil*, vždy vzorec MAxIx
- c) *reflexivum* – způsobit, aby podmět měl danou vlastnost, stát se nějakým; např. *mitkachel, mitnašek*, vždy vzorec MITxAxEx, u kořenů začínajících na š pak MIŠTAxEx

Za správný popis významu skupin b) a c) 2 bodu za každé. Není důležitá přesná formulace, ale pochopení významu. U skupiny b) je klíčová významová složka *způsobit aby*, u skupiny c) *stát se*. Řešitelé mohou uvádět skupiny v libovolném pořadí!

Úkol 2: opíjí se

- mištaker = 2 body
- mitšaker = 1 bod
- vzorec MIŠTxKxR s jakýmikoli jinými samohláskami = 1,5 bodu
- vzorec MITŠxKxR s jakýmikoli jinými samohláskami = 0,5 bodu

zmenšuje

- maktin = 1 bod
- vzorec MAKTxN s jakoukoli jinou samohláskou = 0,5 bodu

obléká se

- mitlabeš/mitlaveš = 1 bod
- vzorec MITLxBxŠ/MITLxVxŠ s jakýmikoli jinými samohláskami = 0,5 bodu

mitkatén

- zmenšuje se/stává se malým = 1 bod

mazkir

- připomíná (/jiné sloveso mající význam *způsobit, aby bylo pamtováno*, tedy například *vzpomíná*) = 1 bod

makriv

- přibližuje = 1 bod

Pokud bude v řešení někde *ch* místo *k* (nebo naopak) nebo *b* místo *v* (nebo naopak), řešitel stále získává plný počet bodů za daný tvar, je-li jinak správně.

2 Arabština**(9 bodů)**

Úlohu vytvořila Ivana Recmanová.

Správné odpovědi

Správné odpovědi jsou: 1c, 2e, 3b, 4g, 5f, 6d, 7a. První tři dvojice (1c, 2e, 3b) se hodnotí 1 bodem každá. Zbylé čtyři dvojice se hodnotí následovně podle toho, kolik jich řešitel správně odhalil:

počet správných dvojic (u č. 4–7)	počet bodů
1	2
2	4
3	6
4	6

Možný postup

Máme zadáno sedm vět, z nichž pět je oznamovacích a dvě tázací. Porovnáme-li tyto dvě tázací věty s větami oznamovacími, zjistíme, že věta *Jak se máš?* nesdílí s ostatními větami žádné společné slovo – musíme tedy rozhodnout, která z arabských vět s otazníkem je od ostatních naprosto odlišná. Věta (c) takovou podmínku splňuje, tím pádem dospějeme k závěru, že věta (b) musí znamenat *Kde je sýr?* Protože se slovo *sýr* vyskytuje v úloze ještě jednou, a to ve větě *Jím chléb se sýrem*, najdeme takovou větu, která sdílí s větou (b) společné slovo. Jedná se v tomto případě o větu (e).

Nyní nám zbývají čtyři věty, z nichž jedna je obsahem odlišná od ostatních (*Žiji před novou čtvrtí*), druhá obsahuje klíčová slova *sedět* a *dům* v určitých modifikacích (*Seděli jsme pod oknem jednoho domu*) a každá ze zbylých vět právě jedno klíčové slovo (*Stařenka sedí na židli* a *Toto je starý dům*). Na základě toho snadno rozhodneme, že (a) patří k (7). Věty (f) a (g) obsahují na začátku věty (vlevo) totéž slovo, jen buď na začátku, nebo na konci obohaceno o předponu, nebo příponu. Věta (g) tedy sdílí jedno slovo s (f) a další s (d), jedná se tedy o větu (4).

Nyní je potřeba rozhodnout, co znamenají věty (d) a (f), respektive co znamenají klíčová arabská slova. Můžeme si všimnout, že příklad téhož slova z věty (f) je jiný než ve větě (g). Slova *seděli jsme* a *sedí* se liší jak v osobách, tak i časech, kdežto rozdíl mezi slovy *dům* a *domu* je pouze pádový, tudíž je velmi pravděpodobné, že věta (f) bude patřit větě (5). Podíváme-li se na ekvivalenty vět *Kde je sýr?* a *Jím chléb se sýrem*, zjistíme, že arabské slovo pro *sýr* zůstává v psané podobě naprosto stejné, ačkoliv se jedná z hlediska češtiny o jiný pád. Navíc jsme mohli na příkladu jmenné věty se sponou (3) zaznamenat, že zatímco její arabský ekvivalent obsahuje pouze dvě slova, v české větě se vyskytují slova tři, tudíž na

základě této skutečnosti můžeme usoudit, že jmenné věty se sponou v arabštině postrádají sloveso v přítomném čase. Věta (d) je kratší než věta (f), a zatímco její český protějšek obsahuje čtyři slova, arabská věta má pouze tři.

3 Tádžičtina

(5 bodů)

Úlohu přeložila Adéla Limburská.

Správné odpovědi

хуби	–	dobrý
шумо	–	tvůj
дӯсти	–	přítel
ҳамсоия	–	soused

Možný postup

Srovnáme spojení a) a c), tedy „dobrý přítel tvého souseda“ a „dobrý soused tvého přítele“. Obě by se dala zapsat jako „dobrý X tvého Y“; v prvním spojení je X „přítel“ a Y „soused“, ve druhém naopak. Stejně tak pozorujeme, že v tádžických spojeních dochází k výměně pozic slov „дӯсти“ a „ҳамсоия“. Můžeme tedy usuzovat, že právě tato dvě slova znamenají „přítel“ a „soused“.

Když porovnáme věty b) a c), tedy „dobrý soused tvého přítele“ a „soused tvého dobrého přítele“, zjistíme, že se liší v tom, které substantivum je rozvíjeno adjektivem „dobrý“. V tádžických větách dochází k výměně pozic slov „дӯсти“ a „хуби“. Vzhledem k tomu, že syntaktická pozice podstatných jmen, tedy „дӯсти“ a „ҳамсоия“, zůstává stejná, musí být výměna pozic způsobena přesunem slova „хуби“. Z toho lze usuzovat, že „хуби“ znamená „dobrý“, a tedy „шумо“ znamená „tvůj“.

Zbývá přiřadit překlady podstatným jménům. Existují dvě možnosti:

1. дӯсти – přítel, ҳамсоия – soused

V tomto případě vidíme, že rozvíjející člen následuje po rozvíjeném (přítel dobrý, soused tvůj) a adjektivum stojí rozvíjenému členu blíže než rozvíjející substantivní konstrukce (přítel dobrý souseda tvého).

2. дӯсти – soused, ҳамсоия – přítel

V tomto případě by v uvedených spojeních docházelo k nedodržení jednotné syntaktické struktury, takže tuto možnost můžeme vyloučit.

Bodování

Úkol 1: Správně určené překladové dvojice se hodnotí následovně:

počet správných dvojic	počet bodů
1	1
2	2
3	3
4	3

Úkol 2: Testování úlohy ukázalo, že správné postupy se obvykle skládají z alespoň dvou kroků, úvah, či předpokladů. Každá se tedy hodnotí 1 bodem; maximálně lze ovšem získat 2 body. Níže je přehled zdůvodnění, která od řešitelů očekáváme.

Pokud vaši řešitelé postupovali jinak, než jsme očekávali, můžete úkol ohodnotit podle vlastního uvážení, nebo nechat hodnocení na nás. V druhém jmenovaném případě nám prosím dejte vědět, kterých řešitelů se to týká.

- odvození skutečnosti, že slova *дўсти* a *хамсоѧи* vyjadřují ona substantiva (*přítel* a *soused*; v nějakém pořadí), na základě paralely mezi a) a c)
- určení překladových dvojic *хуби* – *dobrý* a *шумо* – *tvůj* na základě paralely mezi b) a c)
- předpoklad projektivity nebo souvislosti frází nebo jiný argument založený na syntaxi (jako „dodržení jednotné syntaktické struktury“ v postupu uvedeném výše)
- argument, že slova *tvůj* a *dobrý* jsou běžnější než *přítel* a *soused*, budou to proto ta kratší

4 Všechno tamilsky**(12 bodů)**

Úlohu vytvořil *Vojta Diatka*.

Řešení a bodování

Úkol 1:

všichni přátelé (nominativ)

(a) *ellā naṇṇaṅkaḷ* (1b)

(b) *naṇṇaṅkaḷ ellārum* (1b)

se všemi obchody (sociativ)

(a) *ellā kaṭaikalyōṭum/ellā kaṭaikaloṭum* (1b)

(b) *kaṭaikal ellāvarrōṭum* (1b)

Úkol 2: Přeložte z tamilštiny a označte, o jaký pád se jedná:

ellā naṇparkalaiyum – všechny přátele (akuzativ) (2b)

paṭankal ellāvarrālum – všemi lekceci (instrumentál) (2b)

Úkol 3: Toto se řídí životností podstatných jmen. *Ellāvarraiym* se užívá s neživotnými a *ellāraiym* s životnými. Analogicky to platí pro ostatní pády. *Ellāvarrōṭum* je sociativ u neživotných, *ellārōṭum* je sociativ životných. (4b – Plný počet bodů je za pozorování týkající se životnosti s vysvětlením, se kterým tvarem se pojí které podstatné jméno. Za pouhé pozorování, že jde o životnost, bez vysvětlení, jsou 2b.)

Kontext

Tamilština vyjadřuje „všechno“ dvěma způsoby.

1. Slovo pro „všechno“ se buď předsadí podstatnému jménu a pak má neměnný tvar *ellā*. Veškeré skloňování se pak děje na podstatném jméně. Rozeberme si například *ellā paṭan-kal-ai-y-um*. *paṭan-* je lexikální kořen, který znamená lekce, *-kal-* je sufix plurálu, *-ai-* je koncovka akuzativu, *-y-* je morfém, který se vsouvá mezi dva vokály a *-um* je fixní součást celé konstrukce patřící k vyjádření „všechno“. *-ōṭ-* je koncovka sociativu, *-āl-* je koncovka instrumentálu. V nominativu zůstává tvar bez koncovek: *paṭan-kal*.

Lexikální kořeny: *maṇitar-* – člověk, *kaṭai-* – obchod, *naṇpar-* – kamarád.

2. Na prvním místě je substantivum s plurálovým sufixem *paṭan-kal*. Na druhém místě je vyskloňované slovo *ellām*, které má odlišný kořen pro životná (*ellār-*) a pro neživotná (*ellāvarr-*) podstatná jména. Zbytek skloňování je stejný jako v prvním případě: *kaṭai-kal ellāvarr-ai-y-um*.

5 Čínské znaky

(7 bodů)

Úlohu přeložila Adéla Limburská.

Řešení

Úkol 3: První (levá) část znaku slovo zařazuje do významové skupiny:

- voda: pobřeží, uplakaný, potopa, nalít, řeka Wu, mělký

- ústa: zpívat, kousnout, číst nahlas, žvýkat, mluvit hlasitě, smát se, foukat
- oheň: kouř, smažit, grilovat, knot, vařit

Druhá (pravá) část znaku určuje jeho výslovnost.

Za správné vysvětlení každé poloviny znaku (levá – význam, pravá – výslovnost) je 0,5 bodu.

Úkol 1: Správné spárování je následující: 1b, 2c, 3a.

Správně určené dvojice se hodnotí následovně:

počet správných dvojic	počet bodů
1	1
2	2
3	2

Úkol 2: Správné spárování je následující: 1a, 2e, 3c, 4b, 5d.

Správně určené dvojice se hodnotí následovně:

počet správných dvojic	počet bodů
1	1
2	2
3	3
4	4
5	4

6 Rukama, nohama

(16 bodů)

Úlohu vytvořil Jirka Kozlík.

Úvahy vedoucí k řešení

- *ki(na)* a *kode* se vyskytují nejčastěji, jedná se tedy zřejmě o základní jednotky.
- Potom by mělo jít každé číslo zapsat ve tvaru $ki(na) \cdot x + kode \cdot y$, pořadí lze určit např. z 12.
- Pro 5 tedy připadá v úvahu $3 + 2$ nebo $4 + 1$

- Pokud zvolíme za $ki(na)$ 3, pak $12 = 3 \cdot 4$, ale problém nastává u $6 = 3 + 2 \cdot 4$.
- Tedy $ki(na) = 4$ a $kode = 1$.
- Pak $repo = 3$, $lapo = 2$.
- Sufix $-na$ se vyskytuje vždy po skupině s ki , jedná se o oddělovač řádů (u 12 není co oddělovat) a $kina$ je vlastně jen tvarem ki .
- Pak lze usoudit, že $mala = 4$ (tentokrát ne ki , jak bude vysvětleno dále).
- Nápověda k druhému úkolu se skrývá v zadání a jméně úlohy – ki znamená doslova *ruka* (počítali s čtyřprstou rukou bez palce, který měl zvláštní postavení), $kode$ znamená *palec*.
 - Jazyková poznámka – čísla patřila k jednotlivým prstům, např. $repo =$ *prostředníček*, $mala =$ *ukazováček*, tedy $16 = ki mala =$ *čtyři ruce*, ne $ki ki =$ *ruka ruky*).
 - Bližším zájemcům doporučuji zdroj http://www.jps.auckland.ac.nz/document/Volume_71_1962/Volume_71,_No._2/The_Kewa_counting_system,_by_Karl_and_Joice_Franklin,_p_188_-_191/p1.

Řešení – doplněná tabulka

hodnota	číslovka
8	ki lapo
15	ki repona kode repo
17	ki malana kode
7	kina kode repo
18	ki malana kode lapo
9	ki lapona kode

Bodování

ki(na) a kode jsou základní jednotky	1b
ki(na) = 4	1b
kode = 1	1b
lapo = 2	1b
repo = 3	1b
mala = 4	1b
každé správně vytvořené číslo	1b (celkem 6b)
kode = palec, uznávat i prst	2b
ki = čtyřprstá ruka	2b
celkem	16b
